

Landskap: Halland Upptecknare: Barbro Bradby ö. Folke Åström
Härad: Hök Berättare: Julius Johansson
Socken: Ysby Berättarens yrke: _____
Uppteckningsår: 1956 Född år 1886 i Ledenburga, Rännväsbois

Personliga data. s. 1.

Från smedja till modern verkstadsrörelse. s. 1-3, 4

Arbetsförhållanden. s. 3.

Matvanor. s. 4.

Nöjen. s. 4.

ACC. N:R M.16343:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Personliga data. Smeden Julius Johansson växte upp hos morföräldrarna i Edenberga. Smedjan som hans far hade före honom hade han tillsammans med sina bröder Hilmer, född 1890, och Valfrid, född 1894, till den 1/5 1956. Han bor kvar i boningshuset intill smedjan i Ysby. Han berättade gärna om det mesta utom om skrock som han inte ville kännas vid (enligt Viktor Ottosson vet han mycket om övernaturliga ting).

Från smedja till modernverkstadsrörelse. Den gamla smedjan som fanns här tidigare var byggd och ägdes av Jens Magnusson. Det var omkring 1860 eller 1865 han byggde den. 1895 köpte min far, Johannes Nilsson, den. Jag var 12 år när jag började i smedjan. Mina bröder Hilmer och Valfrid och jag arbetade hos far i smedjan tills far dog 1917 då vi övertog den själva. 1910 var jag på en kurs på Alnarp(i Skåne). Vi var ett 30-tal elever på den hovbeslagsskolan. Läraren hette Björklund och rektor på Alnarp på den tiden var Forsberg. Jag var inte nybörjare precis för jag hade börjat sko när jag var 15 år. - Förr i tiden användes Lancashirej~~är~~n, nu används Martinj~~är~~n. Detta är dyrare men hårdare. Järnet köptes i Laholm. Man köpte för en 400:- kronor åt gången och det gick åt 20-30000 kg järn om året. - När man var pojk fick man börja med att vara handräckning och byta gammalt järn till nytt trä och laga järn. På den tiden gjordes det mycket redskap i smedjan: plogar, harvar och årder. Till plogen köpte man billar, vändskiva och landsida.

ACC. N:R M. 16343-2.

"Bålan" på slätharven var av ekträ och slätpinnarna (90 mm i fyrkant?) drevs i med hullingar. Så gjordes krogharvar och klösar. Klös är det samma som gåsfotsharv. Den hade inga hjul. Det var viktigt att vinkeln på gåsfoten skulle vara ställd lagom och det var också viktigt när det gällde plogarna. I början av 1900-talet kom de amerikanska redskapen: Oliver- och Victoriaplogarna. Så fanns det Överumploggen och Nørrahammarploggen som användes av mindre jordbrukare. Dessa redskap köptes i sta'n. Årder köptes sällan; småbrukare använder sådana än. - I stort sett gjorde vi mest reparationer, andra smeder gjorde mer bara nytt. Vi samarbetade med vagnmakaren (vid Ysbygården). Eftersom vi hade så mycket reparationsarbeten märktes det aldrig för vår del när de nya redskapen började komma. Att smida på en bit kallades "att bo". Skruvar och muttrar gjorde vi själva. Vi gjorde byggnadssmide, lås, gångjärn och djurfästen. Vi hade också hovslagning. Förr användes verkjärn men efter 1910 använde man kniv. Det finns inte kvar något av de gamla verktygen. - Förr användes bälg och bormaskinen sköttes för hand. 1917 fick vi fotogenmotor som drev en fläkt till ässjan och 1923-24 fick vi elektrisk drift. (Vi hade elektriskt ljus från 1917 men endast på kvällarna; det hade de nere vid kvarnen också). Att svetsa kallades för att "välla". Till en början hade vi syrgassvetsning, det var för omkring 30 år sedan. 10 år senare fick vi elektrisk svetsmaskin; "ESAB", Elektriska Svetsnings AB, var först här på trakten.

2
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 16343:3.

3
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Någon gång mellan 1903 och 1910 började min bror Hilmer handla med cyklar. Lindblads i Malmö var den första grossistfirman för cyklar. (Den är nu inlemmad i Nymans). - Jag konstruerade en ny typ av dragsvängel, "Julle"-Patentsvängel,*) som jag fick patent på hos Patentbyrån i Malmö 1914. Det kostade mig 50:- kronor att få patent. Det var 11 jäv mot det. Vi tillverkade 3-4000/år och for omkring och sålde. De använde tidigare sådana vid Sydkraft. Det fanns säkert 30 000 i Skåne. - I början av 1930-talet tillverkade vi potatispannor. (Nu används här i trakten mest Ekegårds potatisplockare från Blekinge). 1918 fick vi den första anställde och när vi var som flest var vi 14 man tillhoppa. Då hade jag hand om smedjan, Hilmer cykelverkstaden och bokföringen och Valfrid rör, värme och sanitet.

Arbetsförhållanden. Innan far arrenderade smedjan vid Ysbygården som han hade innan han köpte denna, så var han ute och arbetade lite varstans. I Hälsingborg arbetade han i Jönssons skyffelfabrik. Där köptes blad från England och plåten smidde de själva och satte ihop skenan, plåten och det borrhade skaftet. Far fick 55 öre dussinnet, det blev ofta 7:- kronor om dagen. Detta var i början på 1880-talet. - Här hos oss arbetade man från 6 på morgonen till 8 på kvällen. Den förste anställde vi hade (1918) hade 15:- kronor i veckan. 1934 hade en anställd 35:- kronor i veckan. De anställda åt och bodde ofta hos oss, en del hemma i byn.

*) /Se bildarkivet/.

ACC. N:R M. 16343:4

4
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Matvanor. Förr i tiden började man dagen med en slät kopp kaffe mellan 6 och 6.30. Kl. 8 var det frukost med sill och potatis, grovt bröd och drickablandning. 12 var det middag: soppa och makaroner o.d. och kl. 17 merafton. Då fick man bröd och margarin, sill o.d. Till sist fick vi gröt vid 8-tiden.

Boningshuset byggdes 1922 och smedjan 1917. Smedjans väggar gjöts vi själva av kalk och gråsten. Fönster skaffade från Karsefors kvarn som revs 1905.

Nöjen. 1905 byggdes en trädansbana med tak vid Sågeslund åt Laholm till (intill ån vid vägskalet där Kristianstadsvägen kommer). Där spelade jag alt-och tenorhorn i en mässingssextett en gång i veckan 1 maj - 31 oktober. (Tidigare dansade man till fiol och flöjt). 1913 byggde vi bröder en inredansbana, Solbacken, i Edenberga. Den såldes 1939 till Ränneslövs församling. Jag spelade till 1935.